

nemůže se čítati podle ceny součástí nových, nýbrž podle ceny, již mají poškozené součástky ve stavu postupné opotřebovanosti, jak to již prvý soudce správně vystihl. Považoval-li je i agent, jenž byl žalovaným vyzván, aby mu přečetl jen nejdůležitější podmínky pojišťovací smlouvy, za vedlejší, nelze mu pro to činiti výtku a přičítati mu, že chtěl jich nepřechtením uvést žalovaného v omyl a svést ho tím k pojištění, neboť jeho úsudek o jejich menší důležitosti byl správný. Ostatně, i kdyby byl mylný, nevadilo by to, byl-li přesto poctivý, neboť žalovaný zavdal k svému omylu sám podnět tím, že to úsudku agentovu svěřil, což je nejdůležitější, a, jednal-li agent poctivě, nelze říci, že o omylu žalovaného věděl, nebo že mu byl, jak § 871 obč. zák. žádá, nápadným. Že však agent jednal nepoctivě, nebylo ani tvrzeno, a také žádné okolnosti, z nichž by se na jeho obmyslnost dalo souditi, nebyly vůbec uvedeny. Jest tedy pojišťovací smlouva po právu a, když soud prvé stolice rozhodl na tomto právním základě, vyhovuje jeho rozsudek věci i zákonu, a proto bylo důvodnému dovolání vyhověti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 10568.

Nařízení ministerstva kultu a vyučování ze dne 31. prosince 1877, čís. 5 ř. zák. na rok 1878, jest platné a zákonné. Nebylo jím stanoveno nic nového, nýbrž bylo jen řečeno, že platí nadále, co platilo až do jeho vydání, hledíc k účinnosti §§ 35 a 36 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák.

Předpisu § 20 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. bylo vyhověno tím, že na prvé stránce zřizovací listiny bylo řečeno, že zřízení samostatné fary bylo zásadně schváleno výnosem ministerstva kultu a vyučování.

Vzala-li farní obec na sebe zákonnou povinnost, příslušející náboženské matici, že bude poskytovatí faráři částku kongruy podle dočasné její zákonné míry, jež by se nedostávala ze zádušního jmění, nepominula tím povinnost náboženské matice v poměru k faráři a mohl farář, jakmile zádušní jmění nestačilo na kongruu, požadovati doplnění podle zákona jen od náboženské matice. Doplnila-li náboženská matice kongruu, nepozbyla případného nároku na náhradu proti farní obci. K doplnění nepotřebovala náboženská matice souhlasu farní obce.

(Rozh. ze dne 26. února 1931, Rv I 322/30.)

Farní obec v D se zavázala, že bude farářům v D. hraditi doplnění kongruy tak, že náboženská matice nikdy nebude nic platiti faráři v D. z důvodu doplnění kongruy. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se náboženská matice na farní obci v D. toho, co zaplatila farářům v D. k doplnění kongruy. O b a n í ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Náboženská matice je povinna vypláceti farářům kongruu podle zákonů ze dne 28. března 1918, čís. 115 ř. zák., ze dne 24. února 1907, čís. 56 ř. zák. a ze dne 9. dubna 1920,

čís. 264 sb. z. a n. Prokázáno jest, že kongruu farářům platila. Jest proto také oprávněna, by to, co jménem farní obce v D. k doplnění kongruy místním farářům platila, od ní požadovala, ana se farní obec zavázala, doplnění kongruy farářům hraditi tak, že náboženská matice z důvodu doplnění kongruy faráři v D. nikdy nic platiti nebude. Jen pod tou podmínkou byla politická obec v D. z farní obce v K. vyloučena a samostatná fara v D. zřízena. Z toho plyne, že náboženská matice jest oprávněna k vymáhání toho, co na doplnění kongruy faráři v D. vyplatila podle zákonů a závazku převzatého v nadační listině obcí farní, aniž bylo třeba formálního postupu. Výtku, že soud prvé stolice nezjišťoval vznik a trvání žalobního nároku opřeného o nadační listinu ze dne 8. listopadu 1896, jest neodůvodněna. Podle § 37 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. jest vyhrazeno ustavení, zastoupení farních obcí a obstarávání jich věcí zvláštnímu zákonu. Zákon ten dosud není vydán.

Až do jeho vydání jsou však podle nařízení ze dne 31. prosince 1877, čís. 5 z roku 1878 ř. zák. oprávněna věci katolických farních obcí jako dosud obstarávati obecní zastupitelstva místních obcí. Z toho plyne, že místní zastupitelstvo v D. bylo také oprávněno při zřizování nové farní obce ji zastupovati a jejím jménem zřizovací a nadační listinu poříditi. Z toho, že zastoupení to jest prozatímní, nelze usuzovati, že se vztahuje jen na běžné věci a že není obecní zastupitelství oprávněno zavázati obec k trvalému plnění i v budoucnosti. Jest zákonným zástupcem až do zákonné úpravy a jako takové oprávněno ke všem jednáním vztahujícím se na farní obec. Jedná-li obecní zastupitelstvo jménem farní obce, musí toto jednání býti uzavřeno v zákonné lhůtě. I tato byla v souzeném případě zachována, ano ujednání bylo usneseno zastupitelstvem obce v D., o tom sepsána listina a tato podepsána starostou obce, jedním radním a dvěma členy zastupitelstva s jedné strany a s druhé strany patronem, jehož jednání bylo ordinariátem potvrzeno a celé ujednání okresním zastupitelstvem schváleno. Podle § 20 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. jest ke zřízení farní obce, pokud se týče rozdělení farní obce zapotřebí schválení státních úřadů. Tento požadavek jest splněn, ana listina byla schválena c. k. místodržitelstvím v Čechách. Nesprávný jest názor odvolatelky, že místodržitelské schválení dáno bylo jen jako úřadem nadace přijímacím, ano v listině nejde jen o nadaci, nýbrž i o rozdělení farní obce v K. a celá listina je místodržitelstvím schválena. K tomu bylo také podle výnosu ministerstva kultu a vyučování ze dne 31. listopadu 1877, čís. 19.360 oprávněno. Jsou tu proto veškeré náležitosti, jichž ke zřízení listiny ze dne 8. listopadu 1896 bylo zapotřebí. Podle této listiny zavázala se farní obec v D. svým zákonným zástupcem, že bude farářům v D. poskytovatí onu částku kongruy podle vždy platné míry zákonné, která by se nedostávala ze jmění zádušního. Tím je prokázáno i pasivní oprávnění žalované obce.

Obecní zastupitelstvo bylo zákonným zástupcem farní obce a jako takové mohlo a mělo se také přesvědčiti o hospodaření se zádušním jménem. Neučinilo-li tak, nemůže se vymlouvatí tím, že jí nebyly předloženy účty o hospodaření, nebyly oznámeny dispoice s tímto jménem a že

nebylo s jménem řádně hospodařeno. Jest prokázáno, že jmění zádušní k zaplacení doplňků kongruy podle platných zákonů nedostačovalo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y.

Z dovolacích důvodů § 503 čís. 2 až 4 c. ř. s. jmenovaných v dovolacím spise a provedených v souvislosti postačí vyřídití důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., neboť nejde při rozhodnutí věci, než o výklad zřizovací a nadační listiny ze dne 8. listopadu 1896 a příslušných předpisů právních. Tím budou vyřízeny i ostatní dovolací důvody. Podle této listiny rozhodlo se zastupitelstvo obce D. zříditi samostatnou duchovní správu ve své obci. Listina jest podepsána mimo jiné zákonnými zástupci obce »zároveň jakožto zástupci nově zřízené katolické obce D.«, nyní žalované. Dovolatelka popírá platnost a závaznost této listiny, ale z důvodů k tomu nedostačujících. Především nelze uznati nařízení ministersтва kultu a vyučování ze dne 31. prosince 1877, čís. 5 ř. zák. na rok 1878 za neplatné a nezákonné. Nařízení to bylo jen vysvětlivkou k § 37 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák., jímž slíben byl zvláštní zákon o ustavení se a zastoupení farních obcí, kteréžto označení bylo před vydáním tohoto zákona ještě neznámé tehdejšímu rakouskému zákonodárství v dnešním významu. Ježto §§ 35 a 36 téhož zákona, jednající již o farních obcích, vstoupily v účinnost s ostatními předpisy zákona, bylo třeba vytknouti, co platí až do vydání zákona slíbeného v § 37 o právních útvarech označených v §§ 35 a 36 farními obcemi, a proto vytklo řečené ministerské nařízení, že se až do vzniku slíbeného zákona mají o věci farních obcí starati j a k o d o s u d (wie bisher) zastupitelstva místních obcí. Nařízením tím nebylo tudíž stanoveno nic nového, nýbrž bylo jen řečeno, že platí nadále, co platilo až do jeho vydání, hledíc k účinnosti §§ 35 a 36 zákona. Nešlo o novou úpravu poměrů farních obcí, nýbrž o dosavadní platnost dřívějších právních předpisů. Nařízení není v rozporu ani s § 29 obec. zřiz. pro Čechy, neboť jím nezměnilo se nic na právním stavu dosud platném. Mylný je proto i další názor dovolatelky, že teprve oním nařízením ustanovena byla zastupitelstva místních obcí za zástupce farních obcí, a že jim určena byla působnost, náležející ku přenesené působnosti obcí. Nařízení neustanovilo nic ani po této stránce, nýbrž jen upozornilo na platnost dosavadních předpisů. Co dovolatelka dovozuje pro neplatnost zřizovací listiny z přenesené působnosti obce s poukazem na »Slovník veřejného práva«, týče se zákonného předpisu § 36 zákona čís. 50/74, kde se mluví o vybírání přírážek od členů farních obcí. O takové usnesení nejde a vývody dovolatelky nevztahují se na právní jednání provedené listinou ze dne 8. listopadu 1896, i když tu nejednali zástupci obce za obec jako útvar samosprávný, nýbrž v přenesené působnosti. Mimo to jest listina schválena výslovně jako »zřizovací«, nikoli jako »nadační« i místodržitelstvím v Čechách, a není oprávněn názor dovolatelky, že úřad ten vystupoval jen jako úřad nadační. Dovolatelka chce asi dovoditi neplat-

nost listiny i tvrzením, že se zřízení nového farního okresu stalo bez státního povolení. Než na prvé stránce listiny jest řečeno, že zřízení samostatné fary v D. bylo zásadně schváleno výnosem ministerstva kultu a vyučování ze dne 22. dubna 1890, čís. 17.234. Tím bylo vyhověno předpisu § 20 zák. čís. 50/74, neboť není předpisu, by toto schválení bylo vyznačeno zvláštní úřední doložkou i na zřizovací listině. Ostatně úřední stvrzení připojené místodržitelstvím jest dostatečnou zárukou, že došlo k onomu povolení.

Zažalovaný nárok jest oprávněn doslovem čl. 8 zřizovací a nadační listiny. Nejde o závazek smluvní, neboť listina není písemnou smlouvou (nebylo smluvních stran), nýbrž šlo o obecně platné prohlášení žalované farní obce, že bude poskytovatí faráři částku kongruy podle dočasné její zákonné míry. Jež by se nedostávala ze zádušního jmění, že se při vypočtení kongruy bude hleděti jen k tomu, co by farář mohl žádati od náboženské matice z důvodu kongruy, takže náboženská matice z tohoto důvodu faráři nikdy nic nebude platiti. Tím nebyl založen smluvní závazek v poměru k dočasnému faráři, tomuto nevznikl tím soukromoprávní nárok proti farní obci na doplnění kongruy, který by mohl postoupiti tomu, kdo mu skutečně vyplatil doplněk. Farní obec vzala tím na se zákonnou povinnost příslušející náboženské matici. Postačí poukaz na § 1 zákona ze dne 19. září 1898, čís. 176 ř. zák. Žalovaná farní obec vzala na se podpůrnou povinnost náboženské matice, ale tím nepominula táž povinnost náboženské matice v poměru k faráři. Nešlo ani o smlouvu ve prospěch třetího, dočasného faráře, sjednanou mezi náboženskou maticí a žalovanou farní obcí, z níž vzešel faráři nárok soukromoprávní. Jakmile zádušní jmění nestačilo na kongruu, mohl farář požadovati doplnění podle zákona jen od náboženské matice, jež byla povinna dostáti své zákonné povinnosti. Učinila-li tak, nepozbyla případného nároku na náhradu proti farní obci, jež byla vlastně k tomu povinna podle zřizovací a nadační listiny. To jest důsledkem též poměru, jenž vznikl mezi náboženskou maticí a žalovanou farní obcí, anato vzala na se povinnost doplniti kongruu tak, by náboženská matice z tohoto důvodu nemusila faráři nic platiti. Proto náleželo farní obci, by se starala o to, zda výnos zádušního jmění stačí ke krytí kongruy, po případě, by vyzvala faráře, by se za tím účelem obrátil přímo na ni, a by mu vyplátila hned žádaný doplněk tak, by farář nebyl nucen požadovati doplnění kongruy od náboženské matice. Když se však farář, o něhož jde v tomto sporu, obrátil přímo na náboženskou matici, což dovolatelka doznala, a když jest dokázáno, že farář musil tak učiniti, ježto zádušní jmění nestačilo k doplnění kongruy podle platných zákonů, nemohla ho matice odkázati na farní obec, nýbrž musila mu doplniti kongruu sama, jak k tomu byla povinna podle zákona před každým jiným. Tím jí však vzešel soukromoprávní nárok na náhradu proti farní obci podle § 1042 obč. zák., neboť učinila za farní obec náklad, jež tato musila učiniti k splnění převzaté zákonné povinnosti. Žalovaná farní obec vzala totiž na místě náboženské matice na sebe povinnost příslušející této podle zákona a jest proto sama zavázána k plnění podle

zákona. Jsouc pak především sama povinna v poměru k faráři k výplatě doplňku, nepotřebovala náboženská matice souhlasu žalované farní obce. Tím jest dáno i oprávnění náboženské matice k žalobě a není oprávněna námitka nedostatku aktivního oprávnění. Co do výše sporné částky stačí zjištění, že jmění zádušní nestačilo k zaplacení doplňku kongruy a že sporná částka byla faráři skutečně vyplacena. Zjištění výše potřebné částky stalo se na základě úředních spisů a nebylo proto třeba poskytnouti žalované obci možnost, by se prohlásila o těchto spisech. Také není třeba, by žalobkyně dokázala, kolik vynášelo zádušní jmění a že se částky skutečně vyplacené nedostávalo k doplnění kongruy. Výplata jednotlivých částek stala se podle žaloby na základě úředních výnosů zemského úřadu politického (místodržitelství a zemské správy politické), což je pro soud dostatečnou zárukou, že se tak stalo se zřetelem k zákonným předpisům o výši kongruy. Bylo na žalované, by prokázala, že faráři bylo neprávem vyplaceno více, než mu náleželo podle listiny ze dne 8. listopadu 1896 z důvodu doplnění kongruy. Při tomto výpočtu jest hleděti jen k tomu, co by farář mohl žádati od náboženské matice z důvodu kongruy, z čehož plyne, že o výši doplňku mohly rozhodnouti jen příslušné státní politické úřady. Názor dovolatelky, projevený teprve v dovolání, že se závazek v listině stal rebus sic stantibus, nevyplývá ze skutkového přednesu žalované a odporuje zřizovací listině, podle níž žalovaná obec převzala závazek výslovně pro všechny budoucí časy podle vždy platné zákonné míry (kongruy).

Čís. 10569.

Nelze se domáhati přerušení řízení proto, že proti rozhodnutí ministerstva byla podána stížnost k nejvyššímu správnímu soudu.

Osvědčení ministerstva vnitra jest důkazem právní jsoucnosti spolku pro veřejný i občanský život a nemůže býti přezkoumáno soudem.

Zda při ustavení se spolku a při další jeho činnosti bylo či nebylo postupováno podle a v duchu stanov, jest vnitřní věcí spolku a jeho členů, mimo to pak dozorčího správního úřadu. Jen členové spolku mohou si stěžovati do tvrzeného porušení stanov a mohou tak učiniti buď způsobem předepsaným ve stanovách pro vyřizování stížností členů ze spolkového poměru nebo stížností u dozorčího správního úřadu.

(Rozh. ze dne 26. února 1931, R II 449/30.)

Československá obec učitelská v Praze domáhala se na Ústředním spolku jednot učitelských na Moravě zaplacení toho, co vybrala žalovaná od příslušníků žalobkyně pro tuto na fond tiskařský a persekční a na organizačních příspěvcích. Procesní soud první stolice zamítl námitky nedostatku právní osobnosti a nedostatku procesní způsobilosti žalobkyně a uznal částečně podle žaloby. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované do výroku rozsudku, jímž byly zamítnuty